

ARREST VAN HET GERECHT (Vierde kamer)
12 september 2000

Zaak T-259/97

R. Teixeira Neves
tegen
Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen

„Ambtenaren – Loyaliteitsplicht en waardigheid van ambt – Beginsel van
scheiding van machten – Vakbondsvrijheid – Tuchtregeling – Tuchtmaatregel”

Volledige Portugese tekst II - 773

Betreft: Beroep tot, enerzijds, nietigverklaring van het besluit van het Hof van Justitie van 20 januari 1997 waarbij jegens verzoeker de tuchtmaatregel van plaatsing in een lagere salaristrap is genomen, en anderzijds, veroordeling van verweerder tot vergoeding van de morele schade die verzoeker zijns inziens als gevolg van dat besluit heeft geleden.

Beslissing: Het beroep wordt verworpen. Elk der partijen zal de eigen kosten dragen.

Samenvatting

*1. Ambtenaren – Rechten en verplichtingen – Handelingen die afbreuk kunnen doen aan waardigheid van ambt – Grove beledigingen – Begrip
(Ambtenarenstatuut, art. 12, eerste alinea)*

*2. Ambtenaren – Rechten en verplichtingen – Algemene loyaliteitsplicht – Plicht jegens instelling bestaande uit Hof en Gerecht – Handelingen die afbreuk kunnen doen aan waardigheid van ambt – Beledigingen betreffende werkzaamheid van leden van instelling – Aantasting van eer van deze leden
(Ambtenarenstatuut, art. 11, eerste alinea, 12, eerste alinea, en 21, eerste alinea)*

*3. Ambtenaren – Tuchtregeling – Ambtenaar van Hof van Justitie – Belediging van instelling – Tuchtbevoegdheid van tot aanstelling bevoegd gezag – Bevoegdheid van Gerecht om wettigheid van tuchtmaatregel te toetsen
(Ambtenarenstatuut, art. 86-89)*

*4. Ambtenaren – Tuchtregeling – Tuchtprocedure – Horen van belanghebbende door tot aanstelling bevoegd gezag – Horen vóór tot aanstelling bevoegd gezag zaak aan tuchtraad voorlegt – Doel – Verplichting om ten laste gelegde feiten aan belanghebbende mee te delen – Draagwijdte
(Ambtenarenstatuut, art. 87)*

*5. Ambtenaren – Rechten en verplichtingen – Eerbiediging van waardigheid van ambt – Verplichting tot terughoudendheid – Draagwijdte
(Ambtenarenstatuut, art. 11, eerste alinea, 12, eerste alinea, en 22, eerste alinea)*

6. Ambtenaren – Tuchtregeling – Tuchtmaatregel – Beoordelingsvrijheid van tot aanstelling bevoegd gezag – Rechterlijke toetsing – Draagwijdte – Grenzen (Ambtenarenstatuut, art. 86-89)

7. Ambtenaren – Tuchtregeling – Tuchtprocedure – Termijn bij artikel 7, derde alinea, van bijlage IX bij Statuut aan tot aanstelling bevoegd gezag verleend voor nemen van zijn besluit – Plicht van administratie om binnen redelijke termijn te handelen – Niet-nakoming – Gevolgen – Aansprakelijkheid van instelling – Beoordeling van begrip redelijke termijn – Inaanmerkingneming van tijdspanne tussen ene vervolgingshandeling en volgende (Ambtenarenstatuut, bijlage IX, art. 7)

1. Niet alleen aantijgingen die als zodanig afbreuk kunnen doen aan de waardigheid van de betrokken personen, maar ook beweringen die de beroepsactiviteiten van deze personen in diskrediet kunnen brengen, vormen grove beledigingen die de eer van deze personen aantasten. De vorm van deze beweringen is daarbij van geen belang; zowel rechtstreekse aanvallen als beweringen die weifelend, indirect, verkapt, bij wijze van insinuatie of met betrekking tot niet uitdrukkelijk genoemde maar gemakkelijk te identificeren personen worden geuit, vallen daaronder.

(cf. punten 29, 30 en 47)

Referentie: Gerecht 26 november 1991, Williams/Rekenkamer, T-146/89, Jurispr. blz. II-1293, punten 76 en 80; Gerecht 7 maart 1996, Williams/Rekenkamer, T-146/94, JurAmbt. blz. I-A-103 en II-329, punten 66 en 67; Hof 21 januari 1997, Williams/Rekenkamer, C-156/96 P, Jurispr. blz. I-329, punten 21 en 22

2. De algemene loyaliteitsplicht, die verankerd ligt in de artikelen 11, eerste alinea, 12, eerste alinea, en 21, eerste alinea, van het Statuut, rust op iedere ambtenaar. De ambtenaar dient deze niet alleen na te komen jegens zijn hiërarchieke meerderen, maar ook jegens de instelling waaronder hij ressorteert. Welnu, het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg vormen uit administratief oogpunt een enkele instelling. Bijgevolg omvat de instelling waaronder een ambtenaar van het Hof van Justitie ressorteert en jegens welke hij zich loyaal dient te gedragen, zowel het Hof als het Gerecht. Een ambtenaar van het Hof van Justitie die door zijn gedrag de eer en het aanzien van het Gerecht van eerste aanleg aantast, handelt derhalve in strijd met de artikelen 11, eerste alinea, 12, eerste alinea, en 21, eerste alinea, van het Statuut. Uiteraard kan niet worden volgehouden dat het uiten van beledigingen jegens de leden van het Gerecht in de uitoefening van hun rechtsprekende functie, de reputatie en derhalve de belangen van de Gemeenschap niet schaadt.

Bovendien is het voor niet-nakoming van de in het Statuut bepaalde beroepsplichten van geen belang dat de beweringen van de betrokken ambtenaar betrekking hadden op de werkzaamheid van de leden van een instelling van de Gemeenschap. Het volstaat dat zij de eer van de betrokken personen hebben aangetast. Tot de in het Statuut bepaalde beroepsplichten behoort immers ook de verplichting voor de ambtenaar, zich te onthouden van iedere meningsuiting in het openbaar welke afbreuk zou kunnen doen aan de waardigheid van zijn ambt. Welnu, door een ambtenaar in het openbaar geuite beledigingen die de eer aantasten van de personen tot wie zijn gericht, doen op zich afbreuk aan de waardigheid van het ambt in de zin van artikel 12, eerste alinea, van het Statuut.

(cf. punten 44-47)

Referentie: 26 november 1991, Williams/Rekenkamer, reeds aangehaald, punten 72, 76 en 80; 7 maart 1996, Williams/Rekenkamer, reeds aangehaald, punt 66; 17 januari 1997, Williams/Rekenkamer, reeds aangehaald, punten 21 en 22

3. Een ambtenaar van het Hof van Justitie kan zich niet op de beginselen van scheiding der machten, gelijke behandeling van de ambtenaren van de verschillende instellingen en onpartijdigheid van de rechter beroepen met betrekking tot de tuchtbevoegdheid die het tot aanstelling bevoegd gezag jegens hem heeft, en met betrekking tot de bevoegdheid van het Gerecht om de wettigheid te toetsen van een tuchtmaatregel die wegens belediging van de instelling jegens hem is getroffen.

Allereerst bestaat er geen met het beginsel van scheiding der machten strijdige vermenging tussen het Gerecht in de uitoefening van zijn rechtsprekende functie en de personeelsadministratie van het Hof, daar de leden van het Gerecht rechtstreeks noch indirect met betrekking tot met het geding verband houdende handelingen tuchtbevoegdheid kunnen uitoefenen jegens de ambtenaren van het Hof of de uitoefening van een dergelijke tuchtbevoegdheid kunnen vorderen. Volgens de artikelen 3, lid 2, en 6, lid 3, van het besluit van het Hof van Justitie van 25 januari 1995 betreffende de uitoefening van de door het Ambtenarenstatuut aan het tot aanstelling bevoegd gezag toegekende bevoegdheden kan de tuchtprocedure alleen worden ingeleid door het administratief comité – voor ambtenaren van de categorie A en de groep LA – en door de griffier van het Hof – voor ambtenaren van de categorieën B, C en D. Er bestaat evenwel geen hiërarchisch verband tussen de leden van het Gerecht enerzijds, en het administratief comité of de griffier van het Hof, anderzijds.

Vervolgens is er geen enkel verschil in behandeling tussen de ambtenaren van het Hof en de ambtenaren van de andere instellingen van de Gemeenschap. Het beledigen van leden van het Gerecht vormt immers, voorzover daardoor de belangen van de Gemeenschap worden aangetast en afbreuk wordt gedaan aan de waardigheid het Europese openbare ambt, voor iedere ambtenaar een niet-nakoming van de in de artikelen 11, eerste alinea, 12, eerste alinea, en 21, eerste alinea, van het Statuut bepaalde beroepslichten.

Bij onderzoek van het recht inzake internationale ambtenaren en van het constitutioneel recht van bepaalde lidstaten blijkt immers dat het beginsel van onpartijdigheid van de rechter niet absoluut is. Het algemeen belang, en met name de bescherming van de autonomie van bepaalde instellingen, kan immers eisen dat de toepassing van dit beginsel wordt beperkt. Welnu, de bescherming van de autonomie van de communautaire rechterlijke instanties eist dat alle tuchtgeschillen betreffende ambtenaren van het Gerecht en het Hof, daaronder begrepen de geschillen betreffende het beledigen van leden van deze rechterlijke instanties in de uitoefening van hun functie, aan de bevoegdheid van de nationale rechterlijke instanties ontsnappen.

(cf. punten 49-51)

4. Anders dan het horen bedoeld in artikel 87, eerste alinea, van het Statuut, is het horen bedoeld in artikel 87, tweede alinea, alleen voorgeschreven om het tot aanstelling bevoegd gezag in staat te stellen het bestaan en de ernst van de aan de betrokken ambtenaar ten laste gelegde feiten *prima facie* te beoordelen tegen de achtergrond van de door laatstgenoemde verstrekte toelichtingen en zich een oordeel te vormen over de vraag of het nuttig is de zaak aan de tuchtraad voor te leggen teneinde in voorkomend geval een tuchtmaatregel te kunnen treffen.

Gelet op deze functie van het vooraf horen en aangezien het Statuut geen bepaling bevat die het tot aanstelling bevoegd gezag verplicht de betrokken ambtenaar de stukken over te leggen die in deze fase van de procedure zijn tuchtdossier vormen, kan niet worden aangenomen dat het tot aanstelling bevoegd gezag, zonder een verzoek van de betrokkene, verplicht is deze laatste de inhoud van het verzoek om inleiding van een tuchtprocedure tegen hem volledig mee te delen. Het volstaat dat aan de betrokken ambtenaar duidelijk wordt meegedeeld welke feiten hem in dat verzoek ten laste worden gelegd en welke bepalingen van het Statuut jegens hem worden ingeroepen.

(cf. punten 66 en 67)

5. De ambtenaar moet de waardigheid van zijn ambt in alle omstandigheden eerbiedigen. Bijgevolg kan een ambtenaar zijn beroepsplichten niet ongestraft verzuimen met een beroep op zijn vakbondsvrijheid.

Bepaalde omstandigheden kunnen evenwel een minder strikte uitlegging van de op de ambtenaar rustende verplichting tot terughoudendheid rechtvaardigen. Dit is met name het geval wanneer de ambtenaar zijn vrijheid van meningsuiting gebruikt met het oog op een algemene vergadering van het personeel. In dat geval kan slechts van niet-nakoming van de verplichting tot terughoudendheid worden gesproken bij uitdrukkingen die de betrokken personen ernstig beledigen of ernstig afbreuk doen aan de hun verschuldigde eerbied.

(cf. punten 94-96)

Referentie: 7 maart 1996, Williams/Rekenkamer, reeds aangehaald, punt 68; Hof 16 december 1999, ESC/E, C-150/98 P, Jurispr. blz. I-8877, punt 15

6. Wanneer de ten laste van een ambtenaar aangenomen feiten zijn komen vast te staan, staat de keuze van de passende tuchtmaatregel aan het tot aanstelling bevoegd gezag. De gemeenschapsrechter kan zijn oordeel niet in de plaats van dat van dit gezag stellen, behalve in geval van een kennelijke fout of van misbruik van bevoegdheid.

(cf. punt 108)

Referentie: Gerecht 18 december 1997, Daffix/Commissie, T-12/94, JurAmbt. blz. I-A-453 en II-1197, punt 63

7. De niet-inachtneming van de termijnen van artikel 7 van bijlage IX bij het Statuut kan onder bepaalde voorwaarden de aansprakelijkheid van de instelling meebrengen. De in artikel 7 van bijlage IX gestelde termijnen zijn evenwel geen vervaltermijnen, doch vormen een regel van behoorlijk bestuur, volgens welke de instelling de tuchtprocedure met bekwame spoed dient te voeren en aldus dient te handelen dat elke vervolgingshandeling binnen een redelijke termijn na de vorige handeling wordt gesteld. Bovendien behoeft de gemeenschapsrechter bij de beoordeling van wat een redelijke termijn is voor het voeren van een tuchtprocedure slechts te letten op de tijdspanne tussen de ene vervolgingshandeling en de volgende. Deze beoordeling staat los van de totale duur van de tuchtprocedure.

(cf. punt 123)

Referentie: Hof 4 februari 1970, Van Eyck/Commissie, 13/69, Jurispr. blz. 3, punt 7; Hof 2 juni 1994, de Compte/Parlement, C-326/91 P, Jurispr. blz. I-2091, punt 31; Gerecht 26 januari 1995, D/Commissie, T-549/93, JurAmbt. blz. I-A-13 en II-43, punt 25